

Universitätsbibliothek Paderborn

Cvrsvs Theologici ...

Ea Brevitate Conscriptus, Qvam Tot Tantarvmqve Rervm Amplitudo Et
Varietas Patitvr ...

Quas Prima Pars Et Prima Secundæ Divi Thomæ Complectvntvr -
Qvæstiones Insvper Ad Mores & praxim spectantes, quæ peculiarem cum
Scholasticis habent connexionem, declarantur

Carleton, Thomas Compton

Leodii, 1659

Sect. I. Vtrùm in Deo sit Scientia.

urn:nbn:de:hbz:466:1-13718

distinctum, quale nihil in Deo reperitur. Unde nomina accidentalia solummodo proveniunt Deo à rebus ei extrinsecis, ut est Nomen, seu Denominatio Creatoris, Redemptoris, Domini, Iudicis, Remuneratoris &c. si sumantur in actu secundo, & pro virtute exercitâ; si enim sumantur in actu primo, seu pro potentiâ creandi, remunerandi &c. sunt nomina substantialia, juxta dicta numero præcedente.

Varia Dei Nomina accidentalia.

IV. Omnia Dei nomina non sunt synonyma.

Quæres quartò: Utrùm omnia Dei nomina sint Synonyma? Respondetur negativè, maxime in nostrâ sententia, qui suprâ disp. 4. sect. 2. diximus nec Essentiam in Attributis, nec Attributa in Essentiâ, nec unum Attributum in alio formaliter includi, imò & unum Attributum posse, etiam objectivè, ab alio præcindi. Unde licet à parte rei omnia realiter sint idem, cum tamen nomina iis imponantur, non ut sunt in re, sed prout substant diversis conceptibus, & hi nunc unum Attributum representent, nunc aliud in sententiâ præcisiones objectivas admittente, aut totum concipiant in ordine ad diversâ connotata, in alterâ sententiâ, sicut conceptus objectivi non sunt synonymi, ita nec forma-

les, ac proinde neque nomina, quæ ad conceptus formales consequuntur.

Quæres quintò: Utrùm nomen aliquod imponi possit Deo & creaturis commune univoce; seu, quod eodem recidit, utrùm dentur prædicata quædam univoca, abstracta à Deo & creaturis? Quæstionis hujus resolutio ab iis pendet, quæ in dialecticâ tradi solent, de Analogiâ Entis. Cum ergo ibi Disp. 40. sect. 3. dixerim, solam transcendentiam constituere Analogiam, sequitur, præter unum prædicatum Entis, reliqua omnia, ut Substantia, Viventis, Spiritus, &c. Deo cum creaturis communia, esse univoca, & consequenter nomina hos conceptus exprimentia erunt similiter univoca.

V. Multa Deo & creaturis sunt communia univoce.

Præ aliis Dei Nominibus, tria à sanctis Patribus maxime celebrantur, Deus, Qui est, & Nomen illud Tetragrammaton; quod, quo pacto pronunciantum sit, est incertum, licet vulgò Iehova dici soleat. Hæc tria, simul cum aliis Dei Nominibus, declarat S. Hieronymus Epist. 136. S. Thomas etiam hic, q. 13. a. 8. 9. 10. & 11. tria ista Nomina inter se comparat, & de iis fusè disputat. Sed hæc pro instituto nostro sufficiunt.

VI. Tria præcipua Dei Nomina.

DISPUTATIO XXII.

De Scientia Dei.

HACTENVS de Attributis negativis dictum est, & quid Deus non sit potius, quam quid sit declaravimus. Nunc ergo Divina Natura penitus inspicienda, positivæque ejus perfectiones ac proprietates declarande. Hæc porro ut plurimum numerantur tres, Scientia, Voluntas, & Potentia, ad quas veluti ad fontes & origines, cætera omnia reducuntur. De his proinde, eâ, qua per rerum gravitatem fas est, brevitate, suo ordine agemus.

SECTIO PRIMA.

Utrùm in Deo sit Scientia.

I. Et si, & naturalis lumine constat dari in Deo Scientiam.

SCIENTIAM Deo quisquis deneget, mundi oculum extinguit, cæcòque omnia casui, ac temeritati, stolidâ fatuitate exponit. Hanc itaque in Deo reperiri, & Fides docet, & lumine naturali demonstratur:

eâdem quippe claritate & certitudine quâ constat Numen esse, quod Universum hoc creet ac gubernet, constat etiam Scientiâ eum & Sipientiâ esse instructum, sine qua nimirum nec rebus hisce prospicere, nec ullum prudentis moderatoris obire munus potest.

II. Ratio est, quia Deus res varias Scientiâ præditas producit, estq; in se Ens omnium perfectissimum.

Probatur primò: Deus namque res intellectu & scientiâ præditas producit: quis ergo sanæ mentis eum his carere asseret? Ratio verò à priori est: Deus siquidem Entium omnium Ens est nobilissimum & perfectissimum; ergo omnis in eo reperiri debet perfectio sine imperfectione, seu simpliciter simplex, ut loquuntur Theologi: sed intelligere & scire sunt perfectiones, quæ nullam in se involvunt imperfectionem: ergo. Quare appositè ad rem hanc S. Augustinus in illa verba Psalmi; Dominus scit cogitationes hominum: Non habet, inquit, unde audiat, qui tibi fecit unde audias? Ipse non scit qui te

fecit scire? Et, si tu nescis cogitationes Dei, quoniam justæ sunt, ille tamen scit cogitationes hominum, quoniam vanae sunt.

Clarissimè veritatem hanc variis locis testatur Scriptura: sic Job 21. v. 22. dicitur: Nunquid Deum docebit quispiam scientiam? Item Ecclesiastici 23. v. 28. Oculi Domini multò plus lucidiores sunt super solem: circumspicientes omnes vias hominum, & profundum Abyssis, &c. Tandem, hæc & alia uno verbo complectens Apostolus exclamat: O altitudo divitiarum sapientiæ, & scientiæ Dei, &c.

III. Deum habere scientiam, sæpe testatur Scriptura.

Quare tanquam delirium rejiciendum est somnium illud Averrois, afferentis, Deum creaturarum scientiam non habere, ne scilicet ex rerum vilissimarum conspectu vilesceret divinus intellectus. Sed hoc, ut dixi, est aperte contra lumen naturæ: quid enim magis absolum, quàm auctorem ac moderatorem Universi cæcum constituere: maxime, cum apud omnes in confesso sit, Opus naturæ esse opus Intelligentiæ.

Ad Rom. 11. v. 33.

IV. Male de Scientia Dei loquitur Averroës.

Quare, dum S. Hieronymus in cap. 1. Abacuc, Deo indignum esse affirmat, tantam Majestatem ad hoc deducere, ut sciat per momenta singula, quot nascuntur, quot moriantur culices, & alia hujusmodi: solum vult, non habere Deum scientiam illam præcticam, seu specialem curam, & providentiam, circa res hæcæ, quam habet de hominibus, quos ordinat ac dirigit ad finem supernaturalem. Quo sensu dixerat antea Apostolus: Nunquid de bobus cura est

V. Explicatio dicti ceterisdam S. Hieronymi circa Dei scientiam.

1. ad Cor. 9. v. 9.

cura est Deo? Cum tamen certum sit, etiam boves aliquo modo ad Dei providentiam spectare, sicut & passeres, & pullos corvorum, quos, teste Scripturâ, pascit, nec nisi natu ipsius in terram decidunt, aut nascuntur, & intereunt.

VI. Divina Scientia primario versatur circa Deum.

Hæc porro Divina Scientia, quamvis circa res etiam creatas versetur, primò tamen, & præcipuè, versatur circa Deum, qui se per seipsum intelligit, & quicquid in Deo est, perfectissimo modo, atque adeo comprehensive, cognoscit. Quo pacto autem Dei Scientia ad creaturas extendatur, & utrum creaturas in se, aut in ipsis creaturis cognoscat, hujus decursu Disputationis videbimus.

SECTIO SECUNDA.

Declaratur ulterius, quo pacto Divina Scientia primario versetur circa Deum: Vbi, utrum in Deo sit ratio habitus, aut speciei intelligibilis.

I. Potest idem esse cognitio & cognitum, non tamen causa & effectus.

CONTRA id quod in fine sect. præcedentis diximus, Scientiam scilicet Divinam primario circa Deum versari, opponunt aliqui: non posse idem esse cognitionem & cognitum, sicut nec potest res eadem esse simul causa & effectus. Respondetur tamen negando antecedens, cum, ut supra Disp. 18. sect. 7. num. 14. & 15. ostendi, id etiam in creatis contingat; idem quippe actus intellectus sæpe supra seipsum reflectit, sicque se habet pro objecto. Unde de intellectu, seu Scientiâ Dei sic loquitur S. Thomas hic, q. 14. a. 4. ad 3. *Intelligere divinum, inquit, quod est in seipso subsistens, est sui ipsius, & non alicujus alterius, ut sic oporteat procedere in infinitum.* Et ad eandem rem Aristoteles lib. 12. Metaph. cap. 9. de Deo loquens, *seipsum, inquit, intelligit, &c. & intellectio est intellectio intellectio.* Id ipsum etiam Academici Duce[m] suum Platonem sequentes, passim docebant, Deum nempe seipsum intelligere, quod scilicet præstantissima mens habere pro objecto debeat præstantissimum intelligibile, nihil autem Deo est præstantius.

S. Thomas.

Aristoteles.

Academici.

II. Aliud est de causa & effectus; hic enim realis intercedit productio, & actio, non intentionalis, sed physica, unde causa verè & realiter esse debet natura prior effectu, cum esse, secundum omnes, sit prius quam operari, sicque idem physicè, & à parte rei foret prius seipso. Horum autem nihil reperitur in actu intellectus, cum rem sibi objici, aliud nihil sit, quam eam cognosci, seu esse intentionaliter præsentem cognoscenti.

III. Dicit sine incommodo potest Deus objectum & terminum sui cognitionis.

Quare non video cur P. Erice hic Disp. 4. cap. 1. dicat, Essentiam Divinam vocari non posse objectum aut terminum intentionalem secundum rem sue cognitionis: non, inquam, video cur quisquam hoc dicere refugiat, cum esse objectum aut terminum cognitionis, & esse cognitum sint planè idem, nullaque in re inter illi sit discrepantia. Imò ulterius existimo, quando cognitio Divina cognoscit seipsam, ne ratione quidem cognitum à cognitione distinguatur, nec, quod volunt aliqui, dari in Deo cognitiones, quarum una super aliam reflectat in infinitum.

IV. Verum in Deo reperitur conceptus habitus.

Quod secundum: utrum nimirum dici possit, in Deo reperiri conceptum habitus. Quidam, cum in Deo sit summa intelligendi facilitas, hoc nomine aiunt in illo reperiri conceptum habitus, cu-

jus unum munus est facilitare ad actum. Sed contra: etiam oculus summâ facilitate videt, & reliqui sensus objecta sua facillimè percipiunt, & tamen nullus propterea in iis statuit conceptum habitus. Cum ergo conceptus habitus sit, non facilitare utrunque, sed addere facilitatem potentie, quæ ex se illam semper non habet, quique sit per modum complementi ejusdem & adminiculo talis virtutis seu potentie; clarum videtur, in Deo reperiri habitum non posse, utpote qui ejusmodi adminiculo non indiget, ac proinde non sine imperfectione hic ei tribui conceptus potest.

V. In Deo nihil est nisi supernaturale.

Dices: saltem non est cur habitus supernaturalis in Deo non reperitur; hic enim non facilitat, sed dat simpliciter posse. Sed contra: nihil enim Deo supernaturale in illo reperiri potest, sed quidquid habet Deus est ipsi maxime connaturale.

VI. Sitne in Deo species intelligibilis.

Quoad tertium: Utrum scilicet in Deo detur species impressa, seu intelligibilis, non est omnibus perinde certum. Quidam namque ita speciem intelligibilem à Deo excludunt, ut nullum plane illius munus in eo reperiri asserant.

VII. Aliquis conceptus speciei intelligibilis reperitur in Deo.

Existimo tamen cum P. Granada Disp. primâ de Scientia Dei, num. 9. P. Alarcon, & aliis, dari aliquo modo in Deo speciem intelligibilem: quod etiam variis locis asserit S. Thomas, ut hic, q. 14. a. 2. & 4. Hæc tamen intelligenda sunt, non secundum adæquatam munus speciei, sed inadæquatam: unum quippe munus speciei impressæ est, physicè simul cum potentia coëfficere visionem, seu intellectio[n]em; hoc autem munus certum est non reperiri in entitate Dei, respectu intellectio[n]is essentialis, cum hæc sit essentialiter improducta. Hoc ergo solum sensu dicimus, essentiam Dei esse speciem, quatenus determinat intellectum divinum ad intellectio[n]em seu repræsentationem objecti, quod est unum munus speciei.

VIII. Quo pacto Essentia Divina sit species respectu cognitionis sui.

Dices: munus speciei est, non quomodocunque potentiam seu principium intelligendi determinare, sed loco objecti: hic autem istud contingere non potest, cum objectum semper sit præsens intellectui, & potens eum determinare; quid enim magis alicui præsens, quam idem sibi: ergo Essentia Divina nullo modo est species intelligibilis. Respondeo, hoc ad summum probare, Essentiam Divinam non esse speciem ad cognitionem sui, at saltem esse poterit respectu creaturarum, præsertim si illas Deus cognoscat in seipsis. de quo postea. Imò aliquo modo etiam, saltem inadæquate, potest esse species Essentia Divina respectu cognitionis sui: licet enim nec suppleat vices alicujus, nec concurrat ad efficiendam sui cognitionem, quæ sunt duo munera speciei; adhuc tamen determinat intellectum ad repræsentationem sui, quod est unum munus speciei.

IX. Substantia Angeli est aliquo modo species ad sui repræsentationem.

Unde, ut notat Granada citatus, etiam substantia Angeli, quando concurrat ad cognitionem sui, gerit hæc in parte rationem speciei intelligibilis, licet in omnibus non quadret ei conceptus speciei: esto enim determinet intellectum, & coëfficiat cognitionem illam, non tamen supplet absentiam aut vicem objecti, cum sit ipsum objectum. Fateor tamen, conceptum speciei non nisi lato quodam modo, & improprie Deo tribui posse.

